

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1*
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY
ASSURANCE IMPLEMENTATION IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE SUKHOTHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

เจนจิรา เพ็ชรมาก¹ และ ประจวบ ขวัญมัน²

Jenjira Petchmak¹ and Prajob Kwanmun²

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร¹⁻²

Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand¹⁻²

Corresponding Author's Email: Janjung1106@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์งาน 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน ประกอบด้วยผู้บริหารและครู จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .940 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า 1) ผู้บริหารควรวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันวิเคราะห์บริบทเพื่อกำหนดกลยุทธ์และตัวชี้วัด 3) ผู้บริหารควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับ

* Received 22 October 2025; Revised 31 October 2025; Accepted 1 November 2025

ติดตาม ประเมินผล 4) ผู้บริหารควรทำระบบสารสนเทศสามารถเข้าถึงและจัดการข้อมูลได้ง่าย
5) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน 6) ผู้บริหารควรมีการรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) 7) ผู้บริหารควรนำกระบวนการบริหารที่หลากหลายมาใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) study the conditions and problems of internal quality assurance implementation in educational institutions. 2) compare the conditions of internal quality assurance implementation classified by the size of the institutions and work experience. 3) to identify guidelines for improving the implementation of internal quality assurance in educational institutions.. This research was a quantitative study. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table and consisted of 291 administrators and teachers. The research instruments included a questionnaire, which had a reliability coefficient of .940, and a structured interview form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, and content analysis.

The research findings were as follows: 1) The overall condition of the internal quality assurance implementation in educational institutions was at a high level on average, while the overall problems of the internal quality assurance implementation were at a moderate level on average. 2) The comparison of the conditions of internal quality assurance implementation in educational institutions showed that, according to work experience, there were statistically significant differences at the .05 level, while according to school size, there were no significant differences, both overall and in each aspect. And 3) The study found that the development guidelines for internal quality assurance implementation in educational institutions were as follows (1) school administrators analyzed the context of their institutions. (2) school administrators and stakeholders jointly analyzed the context in order to determine strategies and indicators. (3) school administrators established committees to supervise,

monitor, and evaluate the implementation process. (4) school administrators developed an information system that enabled easy access to and management of data. (5) educational institutions provided opportunities for parents and the community to participate in monitoring the implementation results. (6) school administrators prepared and reported the Self-Assessment Report (SAR). (7) school administrators applied various management processes in the implementation of internal quality assurance within the institutions.

Keywords: Guidelines development, Quality assurance operations within educational institutions

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตและการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ครอบคลุม และทั่วถึง อีกทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเป้าหมายที่มุ่งเน้นคุณภาพของการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยระบุว่าสถานศึกษาทุกแห่งควรมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษามีมาตรฐาน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้การประกันคุณภาพการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน และยกระดับคุณภาพของกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความหมายในมาตรา 47 กล่าวว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, หน้า 60-62)

รายงานการประเมินตนเองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 พบว่า มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบระดับชาติ (NT และ O-NET) ในปีการศึกษาล่าสุด พบว่าค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศที่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจากการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ประการ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในด้าน ความรับผิดชอบและความมีวินัยต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ แม้ว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่การนำแผนไปสู่การปฏิบัติจริงยังมีข้อจำกัด จากผลการตรวจติดตามภายใน ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารยังขาดความแม่นยำและทันสมัย โรงเรียนไม่มีระบบฐานข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ และคุณลักษณะผู้เรียนแบบเรียลไทม์ อีกทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและ

คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่ทั่วถึง มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยังคงเป็นความท้าทายหลักของครูในพื้นที่จากการประเมินการจัดการเรียนรู้ในปีที่ผ่านมา พบว่า ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อย่างสม่ำเสมอและหลากหลายรูปแบบ ครูยังขาดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ในห้องเรียน ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1, 2568)

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีความชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น และนำมาบูรณาการกับกระบวนการบริหาร PDCAA คือการวางแผน Plan (P) การลงมือปฏิบัติ Do (D) การตรวจสอบ (Check (C) การปรับปรุง Act (A) ความรับผิดชอบ Accountability (Ac) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาองค์การมหาชน, 2562) ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนภารกิจทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษาอย่างครบถ้วน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 124 คน และครู จำนวน 1,070 คน รวมทั้งหมด 1,194 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 291 คน นำไปสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้อำเภอเป็นชั้น (Strata) แบ่งเป็นสัดส่วน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 30 คน และครู จำนวน 261 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแบ่งเป็น 7 ด้าน รวม 52 ข้อและ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยข้อกำหนดคำให้เลือกตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบ (Multiple Response) แบ่งออกเป็น 7 ด้าน รวม 52 ข้อ

2.2 การหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structural interview)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 สร้างเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามตามกรอบนิยามศัพท์ของตัวแปร 3) สร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนดภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและประเมินความเที่ยงตรงเนื้อหาและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ โดยค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อนั้นมีค่าอยู่ 1.00 5) คัดเลือกข้อคำถามรายข้อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นขอจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้ 1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน 2) นำผลการทดลองใช้แบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .940 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้อำนวยการ และครู เพื่อขออนุญาตเก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล พร้อมคิวอาร์โค้ด แบบสอบถามในรูปแบบ Google ฟอร์มผ่านช่องทางระบบจัดการ สำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเขตพื้นที่ (ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ E-Office) 3) ผู้ตอบ แบบสอบถามได้ ตอบแบบสอบถามกลับมา 291 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ 2) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใน แต่ละด้าน และแต่ละข้อ โดยหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ การแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 หน้า 121) 3) ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับปัญหาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Responses) โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และจัดลำดับความสำคัญ 4) การเปรียบเทียบ สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ การทดสอบค่าที (t-test Independent) จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน และ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตามขนาดโรงเรียน 5) การหาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาแจกแจง ความถี่ (Content Analysis) และจัดลำดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวม

| ข้อที่ | รายการ | \bar{X} | S.D. | แปลผล |
|--------|--|-----------|------|-------|
| 1 | ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | 4.17 | 0.67 | มาก |
| 2 | ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา | 4.21 | 0.63 | มาก |
| 3 | ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา | 4.23 | 0.60 | มาก |

| | | | | |
|---|---|------|------|-----|
| 4 | ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา | 4.20 | 0.61 | มาก |
| 5 | ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา | 4.21 | 0.62 | มาก |
| 6 | ด้านการจัดทำรายงานผล และส่งการประเมินตนเองของสถานศึกษาต้นสังกัด | 4.19 | 0.62 | มาก |
| 7 | ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง | 4.26 | 0.57 | มาก |
| | รวมเฉลี่ย | 4.21 | 0.59 | มาก |

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัญหา ดังนี้ 1) ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการส่งเสริมให้รับความรู้ และเข้าใจเรื่องงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไม่เพียงพอ 2) สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การดำเนินการส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษารับรู้และเข้าใจการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุมและชัดเจน 4) การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานยังไม่ปรากฏชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม 5) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย 6) สถานศึกษามีการเผยแพร่รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อสาธารณชนอย่างไม่เปิดเผยและไม่เป็นระบบที่ชัดเจน 7) การติดตาม และการประเมินผลพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ยังไม่มีความชัดเจนและยังดำเนินการได้ไม่ครอบคลุม

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามประเภทการทำงาน

| ข้อ ที่ | รายการ | น้อยกว่า 10 ปี (n=179) | | ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป (n=112) | | t-test | Sig. |
|------------|---|------------------------------|-------------|------------------------------------|-------------|-------------------|---------------|
| | | \bar{X} | S.D. | \bar{X} | S.D. | | |
| 1 | ด้านการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา | 4.10 | 0.67 | 4.29 | 0.66 | - 2.380 | 0.018* |
| 2 | ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา | 4.14 | 0.62 | 4.34 | 0.63 | - 2.660 | 0.008* |
| 3 | ด้านการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา | 4.18 | 0.59 | 4.32 | 0.61 | - 2.003 | 0.046* |
| 4 | ด้านการประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา | 4.13 | 0.59 | 4.32 | 0.62 | - 2.615 | 0.009* |
| 5 | ด้านการติดตามผลการ ดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา | 4.12 | 0.61 | 4.35 | 0.60 | - 3.096 | 0.002* |
| 6 | ด้านการจัดทำรายงานผล และ ส่งการประเมินตนเองของ สถานศึกษา ต้นสังกัด | 4.12 | 0.62 | 4.30 | 0.62 | - 2.439 | 0.015* |
| 7 | ด้านการการพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง | 4.19 | 0.57 | 4.37 | 0.55 | - 2.648 | 0.009* |
| | รวม | 4.14 | 0.58 | 4.33 | 0.59 | - 2.666 | 0.008* |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

| ข้อที่ | รายการ | | SS | df | MS | F | Sig. |
|--------|---|--------------|--------|-----|------|-------|-------|
| 1 | ด้านการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา | ระหว่างกลุ่ม | 2.62 | 2 | 1.31 | 2.957 | 0.054 |
| | | ภายในกลุ่ม | 127.50 | 288 | 0.44 | | |
| | | รวม | 130.11 | 290 | | | |
| 2 | ด้านการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของ สถานศึกษา | ระหว่างกลุ่ม | 1.57 | 2 | 0.79 | 1.985 | 0.139 |
| | | ภายในกลุ่ม | 114.04 | 288 | 0.40 | | |
| | | รวม | 115.61 | 290 | | | |
| 3 | ด้านการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา | ระหว่างกลุ่ม | 1.40 | 2 | 0.70 | 1.964 | 0.142 |
| | | ภายในกลุ่ม | 102.82 | 288 | 0.36 | | |
| | | รวม | 104.22 | 290 | | | |
| 4 | ด้านการประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายใน สถานศึกษา | ระหว่างกลุ่ม | 1.72 | 2 | 0.86 | 2.957 | 0.054 |
| | | ภายในกลุ่ม | 105.61 | 288 | 0.37 | | |
| | | รวม | 107.33 | 290 | | | |
| 5 | ด้านการติดตามผลการ ดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา | ระหว่างกลุ่ม | 1.68 | 2 | 0.84 | 1.985 | 0.139 |
| | | ภายในกลุ่ม | 108.36 | 288 | 0.38 | | |
| | | รวม | 110.04 | 290 | | | |
| 6 | ด้านการจัดทำรายงานผล และส่งการประเมินตนเอง ของสถานศึกษาต้นสังกัด | ระหว่างกลุ่ม | 1.59 | 2 | 0.79 | 1.964 | 0.142 |
| | | ภายในกลุ่ม | 111.48 | 288 | 0.39 | | |
| | | รวม | 113.07 | 290 | | | |
| 7 | ด้านการการพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง | ระหว่างกลุ่ม | 1.79 | 2 | 0.89 | 2.340 | 0.098 |
| | | ภายในกลุ่ม | 91.92 | 288 | 0.32 | | |
| | | รวม | 93.71 | 290 | | | |
| | รวม | ระหว่างกลุ่ม | 1.72 | 2 | 0.86 | 2.503 | 0.084 |
| | | ภายในกลุ่ม | 99.15 | 288 | 0.34 | | |
| | | รวม | 100.87 | 290 | | | |

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีขนาดสถานศึกษาที่
ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์การหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ผู้บริหารควรวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันวิเคราะห์บริบทเพื่อกำหนดกลยุทธ์และตัวชี้วัด 3) ผู้บริหารควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ประเมินผล 4) ผู้บริหารควรทำระบบสารสนเทศสามารถเข้าถึงและจัดการข้อมูลได้ง่าย 5) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน 6) ผู้บริหารควรมีการรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) 7) ผู้บริหารควรนำกระบวนการบริหารที่หลากหลายมาใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

อภิปรายผล

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา วางกลยุทธ์และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สอดคล้องงานวิจัยของ ชารีฟาย์ ปทาน (2566) เรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกระดับ โดยดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา บริบท ความต้องการ และทิศทางการจัดการศึกษา รวมทั้งอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และประกาศใช้ภายหลังได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รายละเอียด ดังนี้ 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการส่งเสริมให้รับความรู้ และเข้าใจเรื่องงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไม่เพียงพอ 2) สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การดำเนินการส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษารับรู้และเข้าใจการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาอย่างไม่ครอบคลุมและชัดเจน 4) การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานยังไม่ปรากฏชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม 5) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย 6) สถานศึกษามีการเผยแพร่รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อสาธารณชนอย่างไม่เปิดเผยและไม่เป็นระบบที่ชัดเจน 7) การติดตาม และการประเมินผลพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่องยังไม่มี ความชัดเจนและยังดำเนินการได้ไม่ครอบคลุม สอดคล้องงานวิจัยของ Hongwaingjun S. (2565). เรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขต ตลิ่งชัน พบว่า สถานศึกษาจะมีการดำเนินงานประกันคุณภาพ

ภายในอยู่แล้ว แต่ยังคงปรากฏช่องว่างในการเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการดำเนินงานกับการพัฒนาองค์ความรู้และความเข้าใจของครูและบุคลากร ส่งผลให้ประสิทธิภาพของการดำเนินงานยังไม่บรรลุตามเป้าหมายอย่างเต็มที่ และสอดคล้องงานวิจัยของ ชูชนะ พูลสมบัติ (2565, หน้า 121) เรื่องปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โดยภาพรวมผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก งานด้านการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษายังขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง และยังมีกรมมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาน้อยกว่าที่ควร

เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 รายละเอียดดังนี้

จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องงานวิจัย ของซารีฟาห์ ปทาน (2566, หน้า 75-76) เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทุกแห่งปฏิบัติตามมาตรฐานและแนวทางเดียวกันที่กำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลาง สอดคล้องกับงานวิจัย ของมาหะมะบา คอรี มาซอ (2564, หน้า 113) เรื่องการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษาโดยรายด้านไม่แตกต่างกัน

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันวิเคราะห์บริบทเพื่อกำหนดกลยุทธ์และตัวชี้วัด 3) ผู้บริหารควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ประเมินผล 4) ผู้บริหารควรทำระบบสารสนเทศสามารถเข้าถึงและจัดการข้อมูลได้ง่าย 5) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน 6) ผู้บริหารควรมีการรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) 7) ผู้บริหารควรนำกระบวนการบริหารที่หลากหลายมาใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องงานวิจัย ตัสนิม สะอะ (2564, หน้า 105) เรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาด

เล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี พบว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของเพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงานให้ชัดเจน เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยควรวิเคราะห์บริบท อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความพร้อมของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และสอดคล้องงานวิจัย จันทร์คำ ชุมภู (2568, หน้า 112) เรื่องสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของโรงเรียน เอกชนกลุ่มลุ่มน้ำเมย พบว่า ควรเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมิน ทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ สถานศึกษาควรปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามผลการประเมินอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการวางแผนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งจะส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำ คู่มือแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อเป็นมาตรฐานให้สถานศึกษาใช้เป็นกรอบการปฏิบัติอย่างชัดเจน

1.2 สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

จันทร์คำ ชุมภู. (2568). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของโรงเรียนเอกชนกลุ่มลุ่มน้ำเมย สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก. ใน วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ชาร์ฟี ปทาน. (2566). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ชัชณะ พูลสมบัติ. (2565). ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด นครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ตัสนีม สะอะ. (2564). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มาหะมะบาออรี มาซอ. (2564). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. สุโขทัย: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Hongwaingjun, S. (2022). Implementation of internal quality assurance in schools under the Thonburi District Office, Bangkok (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok, Thailand.